

Düzce İlinde Faaliyet Gösteren Parke Endüstrisinin İncelenmesi

Derya SEVİM KORKUT¹, Süleyman KORKUT¹

Özet

Bu çalışmada parke işletmelerinin mevcut durumu, karşılaştıkları sorunlar ve gelecekteki hedefleri araştırılmıştır. Araştırma orman ürünleri endüstrisi açısından önemli bir merkez olması nedeniyle Düzce İli kapsamında planlanmıştır. Çalışma öncelikle Düzce İli'nde parke üretimi yapan işletmelere yöneltilmek üzere bilgi toplama formu hazırlanarak, yüz yüze anket çalışması yöntemiyle uygulanmıştır. Araştırma sonucunda işletmelerin tam kapasite ile çalışmama nedenleri olarak talep yetersizliği (%31) ve piyasa koşulları (%31) belirlenmiştir. Ayrıca işletmelerin %92'si hammadde temininde, %15'i ise pazar bulma konusunda sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Parke Endüstrisi, anket, Düzce

An Investigation of Parquet Industry in Düzce

Abstract

Current status and problems as well as the future targets of parquet industry in Düzce were investigated in this study. Düzce is chosen since it can be considered a major center for national forest products industry. This study consist of preparation of questionnaire and face to face application of these surveys. According to the results, the parquet industry is underutilizing its capacity and the reasons can be listed as; insufficient demand (31%), market conditions (31%) in addition, raw material supply (92%) and access to market (15%) can also be considered as major problems for these local industry.

Keywords: Parquet industry, questionnaire, Düzce

1.Giriş

Türkiye orman ürünleri, yılda 12-13 milyon m³ yuvarlak odun tüketen bir yapıya ulaşmıştır. Bu tüketimin %75'i devlet ormanlarından karşılanmaktadır. Endüstriyel odunun %61'i Orman Genel Müdürlüğü (OGM) satışları, %27'si özel sektör satışları, %12'si ise ithalat yoluyla sağlanmaktadır. Türkiye orman ürünleri genel imalat sanayii içerisinde üretim değeri açısından %4'lük bir paya sahiptir (Kurtoğlu vd., 2009).

2002 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı 1. aşama geçici sonuçlarına göre, Türkiye'deki kereste ve parke üretimi ile ilgili işyeri sayısı 3469, çalışanların sayısı ise 15405'tir. Ağaç ürünleri sektöründe faaliyet gösteren toplam 29053 işyeri ve 79372 çalışan bulunmaktadır. Buna göre; orman ürünleri sektöründeki işletmelerin yaklaşık %12'si kereste ve parke üretimi yapmaktadır (DPT, 2007).

Türkiye'de daha çok TS 73 ile tanımlanan yapraklı ağaç (sert odun) masif parke üretilmekte olup lamine parke ve laminat parke üretimi ve kullanımı yaygınlaşmaktadır (DPT, 2007).

Parke sektörünün temel girdisi Orman İşletmeleri kanalıyla ya da ithalat yoluyla elde edilen tomruktur (Tüsiad, 2008). Temel girdi olması nedeniyle kaliteli, ucuz ve zamanında temin edilebilen tomruk, sektörün başarılı olmasında birinci etkidir (DPT, 2007).

¹ Düzce Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü, Konuralp Yerleşkesi, 81620, Düzce

Türkiye’de parke endüstrisinin geçmişten günümüze değin durumu ele alındığında, 1934 yılından günümüze bu endüstri dalında farklı dönemler geçirildiği görülmektedir. Bu dönemlere ait endüstriyel durum tespiti ve mevcut durumun farklı dönemlere ait olanlar ile karşılaştırılması biçiminde değerlendirmeler yapılması, işletmelerin gelecek ile ilgili hedef ve politikalarını belirlemeleri ve faaliyetlerini planlamaları için yol gösterici olarak nitelendirilmektedir (Güngör ve Kurtoğlu, 2009; Güngör vd., 2009)

Özel sektör parke endüstrisinde en hızlı gelişme 1980’li yıllarda olmuştur. 1980-1984 yılları arasında 16, 1985-1987 yılları arasında 23 ve sadece 1988 yılında 30 yeni fabrika kurulmuştur (Kantay, 1998). Bu fabrikaların Türkiye’nin kuzeybatı kesiminde yoğunlaştığı ve çoğunlukla Bolu ili sınırları içerisinde özellikle Düzce’de toplandığı görülmektedir. 1980’li yılların ikinci yarısındaki büyük artışın sebebi 1984 yılında çıkarılan Toplu Konut Kanunu’nun getirdiği imkanlara bağlı olarak inşaat sektöründe görülen gelişmedir (Güngör ve Kurtoğlu, 2009).

Parke sektöründe işletme sayısı bakımından Düzce, Sakarya, Kocaeli, İstanbul, Bursa, Bolu ve Ankara illeri, çalışan işçi sayısı bakımından Ordu, Bursa, Düzce, Sakarya ve Eskişehir illeri ön plana çıkmaktadır. Parke sektöründe 1997 yılında devlet sektörünün %7 olan üretim payı 1998 yılından itibaren sona ermiş, 1999 yılına kadar toplam üretimde azalma olmamıştır. Ancak 2000-2002 döneminde inşaat sektöründeki durgunluğa bağlı talep azalması nedeniyle üretimde azalma olmuştur (Çolakoğlu, 2004).

Çolakoğlu (2004)’e göre 2003 yılı itibariyle ülkemizde masif parke üreten 132 işletme mevcut olup toplam yıllık kapasitesi 59 milyon m³’tür. 2006 yılında 4 adet Lamine parke tesisi kurulmuş olup, 2 adet de kuruluş aşamasında tesis bulunmaktadır. Toplam 2 milyon m³ kapasiteye sahiptir. Kişi başına yıllık parke tüketimi 0.08 m² olup, gelişmiş ülkelerin tüketiminin beşte biridir. 2007 yılı sonu itibariyle ise TOBB veri tabanına kayıtlı toplam 144 parke işletmesinin 36 062 339 m²/yıllık kurulu kapasitesi olduğu belirlenmiştir. Çalışan sayısı ölçeğine göre çok küçük denilebilecek işletmelerin oranı %29’dur. Sektör çok küçük ve küçük işletmeler toplam işletme sayısının %89’unu oluşturmaktadır. Büyük ölçekli işletme sayısı sadece 8 adettir (Kurtoğlu vd., 2009). Güngör (2008) tarafından yapılan araştırmaya göre ise masif parke üreten işletme sayısı 33’e düşmüştür (Güngör, 2008).

Çok sayıda parke üreticisi işletme bulunmasına rağmen, TSE ürün belgeli parke üreten işletme sayısının 10 civarında olmasının yanısıra ülkemizde üretimi ve kullanımı gitgide yaygınlaşan lamine ve laminat parke ile ilgili TS standardının bulunmayışı, önemli eksiklik olarak görülmektedir. Ülkemizde kereste ve parke sektöründe, ISO 9000 veya ISO 14000 belgeli işletme bulunmamaktadır (DPT, 2007).

Parke sektöründe 1997-1998 yıllarında ihracat ithalattan daha fazla iken, ihracatın ithalatı karşılama oranı 1999 yılından itibaren azalmış, 2000 yılında %5.5 seviyesine kadar düşmüştür. Bu azalmada ithalat yoluyla sağlanan parke hammaddesi fiyatlarında döviz kurundaki artışa bağlı yükselişin ve ekonomik kriz nedeniyle ithalat yoluyla karşılanan iç talebin azalmasının etkili olduğu sanılmaktadır. Parke ihracatı 2001-2002 yıllarında yeniden artmaya başlamış ve 1999 yılındaki orana yaklaşmıştır (DPT, 2007).

2. Materyal ve Yöntem

Sektörel olarak endüstriyel üretimler, üretim faktörlerinin süreklilik arz edecek uygunluğu ölçüsünde belirli bölgelerde daha fazla yoğunlaşmaktadır. Orman ürünleri sanayi alanında Düzce, ülkemizde bu anlamda yoğunlaşmanın olduğu bir ildir (Aytin, 2006). Düzce Ticaret ve Sanayi Odası’nın yapmış olduğu işyeri sayımına göre, orman ürünleri sanayi grubunda faaliyet gösteren 300’ün üzerinde işletme bulunmaktadır. İşletmelerin %22’si orman köyü ve tarım kalkınma kooperatiflerinden oluşmaktadır. Geri kalan kısmın %19’u kereste üretimi ve ticareti, %12’si orman ürünleri ticareti, %9’u parke

üretimi, %6'sı mobilya üretimi ve %5'i ise kaplama üretimi yapmaktadırlar (Aytin ve Sevim Korkut, 2007).

Bu çalışmada, parke işletmelerinin mevcut durumu, karşılaştıkları sorunlar ve gelecekteki hedefleri araştırılmıştır. Araştırma, orman ürünleri endüstrisi açısından önemli bir merkez olması nedeniyle Düzce ili kapsamında planlanmış ve parke işletmeleri ile yüz yüze anket çalışması yöntemiyle uygulanmıştır. Anket formu; işletmelerin mevcut durumu (1), karşılaştıkları sorunlar (2) ve gelecekteki hedefleri (3) olmak üzere kapalı ve açık uçlu soruları kapsayan üç bölümden oluşmaktadır. Anket uygulanacak işletmelerin belirlenmesinde örnekleme yapılmadan ana kitlenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş ve toplam 14 parke işletmesinden 13'üne ulaşılmıştır. Yanıtlar üretim mühendisi ya da işletme sahibinden alınmıştır. Kapalı uçlu soruları içeren anket sonuçları SPSS ortamına aktarılarak sıklık ve yüzde dağılımlar ile değerlendirilmiştir.

3. Bulgular

Düzce ilindeki Parke İşletmeleri ile yapılan anket sonucunda elde edilen bulgular “işletmelerin mevcut durumu, karşılaştıkları sorunlar ve gelecekteki hedefleri” olmak üzere üç ana başlık altında özetlenmiştir.

3.1. İşletmelerin Mevcut Durumu

Bu bölümde işletmelerin kuruluş tarihleri, sahip oldukları açık alan ve kapalı üretim alanları, üretim, kapasite ve makine durumları, işletmecilik faaliyetleri başta olmak üzere çeşitli durumları belirlenmeye çalışılmıştır.

3.1.1. İşletmelerin Kuruluş Tarihleri

Parke işletmelerinin kuruluş tarihi 1950'li yıllara gitmektedir. Yapılan 10'ar yıllık değerlendirmeye göre işletmelerin %7.7'sinin 1950-1959 yılları arasında, %38.5'inin 1970-1979 yılları arasında, % 15.4'ünün 1980-1989 yılları arasında, %30.8'inin 1990-1999 yılları arasında, %7.7'sinin ise 2000 yılından sonra kurulmuş olduğu belirlenmiştir (Çizelge 1).

Çizelge 1. İşletmelerin kuruluş tarihleri

Seçenekler	İşletme Sıklığı	%
1950-1959	1	7.7
1960-1969	-	-
1970-1979	5	38.5
1980-1989	2	15.4
1990-1999	4	30.8
2000 ve sonrası	1	7.7
Toplam	13	100.0

3.1.2. İşletmelerin Sahip Oldukları Açık Alan ve Kapalı Üretim Alanları

İşletmelerin tamamı açık alana sahiptir. İşletmelerin %30.8'inin açık alanı 10000 m² ve üzerindedir (Çizelge 2). Toplam 118300 m² açık alan var olup, en küçük açık alan 600 m², en büyük açık alan ise 55000 m²'dir. İşletmelerin sahip oldukları ortalama açık alan ise 9100 m²'dir.

İşletmelerin %7.7'si 1000 m²'den az, %7.7'si ise 10000 m²'nin üzerinde kapalı alanda üretimini sürdürmektedir. İşletmelerin %30.8'i 3000-3999 m², %23.1'i 1500-1999 m², %15.4'ü 5000-5999 m²'lik kapalı alana sahiptir. 6000-9999 m²'lik kapalı alana sahip işletmelerin oranı ise %7.7'dir. Toplam 69100 m² kapalı üretim alanına sahip araştırmaya katılan işletmelerin en küçük kapalı üretim alanı 800 m², en büyük kapalı üretim alanı ise 30000 m²'dir. İşletmelerin ortalama 5315 m²'lik kapalı alanda üretimlerini gerçekleştirdiği belirlenmiştir (Çizelge 2).

Çizelge 2. İşletmelerin açık alan ve kapalı alan durumu

Seçenekler	Açık Alan Sıklık	Açık Alan (%)	Kapalı Alan Sıklık	Kapalı Alan (%)
1000 m ² 'den az	2	15.4	1	7.7
1000-1499 m ²	-	-	-	-
1500-1999 m ²	-	-	3	23.1
2000-2999 m ²	2	15.4	-	-
3000-3999 m ²	-	-	4	30.8
4000-4999 m ²	2	15.4	1	7.7
5000-5999 m ²	-	-	2	15.4
6000-9999 m ²	3	23.1	1	7.7
10000m ² ve üstü	4	30.8	1	7.7
Toplam	13	100.0	14	100.0

3.1.3. İşletmelerin Hukuki Yapısı

İşletmelerin hukuki yapılarını yansıtan verilere göre ankete cevap veren işletmelerin, %53.8'i Limited şirket, %23.1'i Şahıs İşletmesi ve %23.1'i Anonim Şirket olarak sıralanmıştır.

3.1.4. İşletmelerin Kuruluş Durumu

İşletmelerin %76.9'u kendi teşebbüsü ve %7.7'si ise ortaklık yolu ile kurulmuştur. İşletmelerin sadece %7.7'sinin miras yolu ile işletme sahiplerine kaldığı ve faaliyetlerine devam etmekte olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3).

Çizelge 3. İşletmelerin kuruluş durumu

Kuruluş Durumları	İşletme Sıklığı	%
Satın Alma	1	7.7
Miras Yolu	1	7.7
Kendi Teşebbüsü	10	76.9
Ortaklık	1	7.7
Toplam	13	100.0

3.1.5. İşletmelerin Çalışan Durumu

İşletmelerde çalışanlar toplam çalışan ve işçi sayısı (Çizelge 4), idari ve teknik personel sayısı (Çizelge 5) ve mesleki teknik elemanlar olmak üzere beş değişik kategoride incelenmiştir.

Çizelge 4. İşletmelerde çalışan sayıları

Çalışan Sayısı Grupları	Toplam çalışan sayısı		İşçi sayısı	
	İşletme Sıklığı	%	İşletme Sıklığı	%
1-9 kişi	5	38.4	6	46.1
10-19 kişi	3	23.1	2	15.4
20-29 kişi	2	15.4	2	15.4
30-39 kişi	1	7.7	1	7.7
40-49 kişi	-	-	-	-
50 -99 kişi	1	7.7	1	7.7
100 kişi ve üzeri	1	7.7	1	7.7
Toplam	13	100.0	13	100.0

Toplam çalışan sayısı dikkate alındığında işletmelerin 5 (%38.4)'i 1-9 arasındaki dilimde yer almaktadır. 100 ve üzerinde çalışanı bulunan işletme sayısı ise 1 (%7.7)'dir. İşçi sayısı dikkate alındığında ise işletmelerin 6 (%46.1)'sı 1-9 arasındaki dilimde yer almaktadır. 1 (%7.7) işletmede ise üretimde çalışan işçi sayısı 100 ve üzerindedir (Çizelge 4). Araştırmaya katılan işletmelerde toplam 411 çalışan bulunmakta olup, ortalama çalışan sayısı 32'dir. İşletmelerde toplam 363 işçi çalışmakta olup, ortalama işçi sayısı 28'dir.

Çizelge 5. İşletmelerin teknik ve idari eleman sayısı

Çalışan Sayısı Grupları	Teknik eleman		İdari eleman	
	İşletme Sıklığı	%	İşletme Sıklığı	%
Çalışan yok	3	23.1	3	23.1
1 kişi	5	38.4	1	7.7
2 kişi	4	30.6	5	38.4
3 kişi	1	7.7	2	15.4
4 kişi	-	-	-	-
5 kişi ve üzeri	-	-	2	15.4
Toplam	13	100.0	13	100.0

İşletmelerin %23.1'inde teknik eleman, %23.1'inde şirket sahipleri dışında idareci olarak çalışan eleman bulunmamaktadır. 5 ve üzeri teknik eleman çalıştıran işletme sayısı bulunmamakla beraber, idari eleman çalıştıran işletme sayısının ise 2 (%15.4) olduğu belirlenmiştir (Çizelge 5). Araştırmaya katılan işletmelerde toplam 16 teknik, 33 idari eleman çalışmakta olup, ortalama sayı teknik elemanlarda 1, idari elemanlarda ise 3'dür.

3.1.6. İşletmelerde Mesleki Eğitim Görmüş Teknik Elemanların Dağılımı

Araştırmaya katılan işletmelerin büyük bir çoğunluğunda (%92.3) Orman Endüstri Mühendisi çalışmamaktadır. Sadece 1 işletmede Orman Endüstri Mühendisi sayısının 1 olduğu belirlenmiştir (Çizelge 6).

İşletmelerin tamamında Ağaç İşleri Endüstri Mühendisinin çalışmadığı görülmektedir. İşletmelerin %92.3'ünde Orman Mühendisinin çalışmadığı ve %7.7'sinde ise 1 kişinin çalıştığı belirlenmiştir (Çizelge 6).

Çizelge 6. Mesleki çalışan durumu

Çalışan sayısı grupları	Orman End. Müh.		Ağaç İşleri End. Müh.		Orman Mühendisi	
	İşletme sıklığı	%	İşletme sıklığı	%	İşletme sıklığı	%
Çalışan yok	12	92.3	13	100.0	12	92.3
1 kişi	1	7.7	-	-	1	7.7
2 kişi	-	-	-	-	-	-
3 kişi	-	-	-	-	-	-
4 kişi	-	-	-	-	-	-
5 kişi ve üzeri	-	-	-	-	-	-
Toplam	13	100.0	13	100.0	13	100.0

İşletmelerin tamamında Meslek Yüksek Okulu mezunu, %84.6'sında ise Meslek Lisesi mezunu bulunmadığı belirlenmiştir. İşletmelerde toplam 11 Meslek Lisesi mezunu eleman çalışmaktadır.

3.1.7. İşletmelerin Üretim Şekli

İşletmelerin üretim şekilleri; seri üretim (%50.0), fason (%20.0), sipariş üretimi (%15.0), parti üretimi (%10.0) ve bazı ürünler için seri bazı ürünler için sipariş üretimi (%5.0) olarak belirlenmiştir.

3.1.8. İşletmelerin Kapasite Kullanım Durumları

İşletmelerin tamamı tam kapasite ile çalışmamaktadır. İşletmelerin %76.9'unun kapasite kullanım oranı %60'ın altındadır. Kapasite kullanım oranında yoğunlaşmanın en fazla %20-39 arasında olduğu belirlenmiştir (Çizelge 7).

Çizelge 7.Kapasite kullanım durumu

Ana Faktörler	Seçenekler	İşletme Sıklığı	%
Kapasite Kullanım Durumu	Tam kapasite ile çalışmıyoruz	13	100.0
	Tam kapasite ile çalışıyoruz	-	-
	TOPLAM	13	100.0
Kapasite kullanım oranları (%)	1-19	1	7.7
	20-39	5	38.4
	40-59	4	30.8
	60-79	-	-
	80-99	3	23.1
	TOPLAM	13	100.0

Tam kapasite ile çalışmama nedenleri olarak; talep yetersizliği (%31.3), piyasa şartları (%31.3), finansman yetersizliği (%12.5), personel yetersizliği (%9.4), hammadde yetersizliği (%6.2) ve teknoloji yetersizliği (%3.1) olarak belirlenmiştir. İşletmeler yaşadıkları diğer sorunlar (%6.2) olarak; fiyatların sürekli değişken olmasını, kullanılan teknolojinin eski olmasını, işletme sahasının yetersizliğini, elektrik kesintilerini ve makine arızaları ile ithal mallar yüzünden satış olmamasını, ahşap parke üreticileri ise laminat parke sektörünü, gerekçe göstermişlerdir.

3.1.9. İşletmelerin Hammadde Temin Kaynakları

İşletmelerin hammadde temin kaynakları olarak; Orman Genel Müdürlüğü (OGM) piyasa satışları (%50.0), yurtdışı (%22.7), tüccar (%18.2) ve köylü (%9.1) olarak belirlenmiştir. Hammadde temin ettikleri ülkeler ise; Kamerun, Finlandiya, Bulgaristan, İsviçre, Romanya, Rusya, Ukrayna, Afrika, Endonezya, Gürcistan'dır.

İşletmelerin hammadde temini sırasında dikkat ettikleri hususlar; ödeme koşullarının uygunluğu (%46.2) ve fiyatın düşük olması (%46.2) şeklindedir. Diğer (%7.6) seçeneği altında ise; rutubetli ve taze kesim olması, nakliye masraflarının minimum olması, zamanında temin edilmesi, nakliye sırasında hammaddenin zarar görmemesi, sınıf tercihi yapılması, yöre ve piyasa şartlarına uygunluğu, ödeme kolaylığı ve kış kesimi olmasına dikkat edilmesi şeklinde belirlenmiştir.

3.1.10. İşletmelerin Üretimde Kullandıkları Teknolojiler

İşletmelerin üretimde kullandıkları teknolojilerin; eski (%28.6), yeni (%21.4), yerli (%35.7) ve ithal (%14.3) şeklinde olduğu görülmektedir. Eski teknolojilerini yenilemeyi düşünen işletmelerin sayısının ise 5 (%38.5) olduğu belirlenmiştir.

3.1.11. Üretimde Kalite Kontrol Uygulaması Durumu

İşletmelerin %30.8'inin üretimde kalite kontrol uygulaması yaptığı, %69.2'sinin ise herhangi bir standart kontrolü uygulaması yapmadığı belirlenmiştir. Uygulamada en fazla TSE (%23.1) standartları dikkate alınmaktadır. İşletmelerin tamamında Kalite Güvence Sistemi Belgesi'nin bulunmadığı belirlenmiştir.

3.1.12. İşletmelerin Ürünlerini Pazarlama Yöntemleri

İşletmelerin ürünlerini pazarlama yöntemleri olarak; doğrudan fabrikadan (%61.8), satış şubeleri aracılığı ile (%19.1) ve aracı pazarlama kuruluşları (%19.1) şeklinde olduğu belirlenmiştir.

3.1.13. İşletmelerin İhracat Durumları

İşletmelerin %46.2'sinin ihracat yapmadığı, %53.8'inin ise ihracat yaptığı görülmektedir. İşletmelerin ihracat yaptıkları ülkeler arasında; Almanya, İsviçre, Hırvatistan, İtalya, Kazakistan, Yunanistan, İngiltere, İsrail, Ukrayna, Rusya ve Bulgaristan yer almaktadır.

3.2. İşletmelerin Karşılaştıkları Sorunlar

Bu bölümde işletmelerin hammadde temini ve üretimde karşılaştıkları sorunlar, pazar bulma sorunları, finansal sorunlar ve kullandıkları makineler ile ilgili sorunları belirlenmeye çalışılmıştır.

3.2.1. Hammadde Temininde Karşılaşılan Sorunlar

İşletmelerin %92.3'ünün hammadde temininde sorunla karşılaştıkları belirlenmiştir. Bu sorunlar; istenilen kalitede hammadde bulunamaması (%27.8), Orman Bölge Müdürlüklerinin ihaleyi geç yapması ile beklemeden oluşan değer (%25.0), hammadde fiyatlarının yüksek olması (%19.4), yerli kaynaklardan arz yetersizliği (%13.8), gümrüklerde karşılaşılan sorunlar (%5.6) ve ithal hammaddenin taşınmasında zaman kayıpları (%2.8) şeklindedir. Diğer seçeneği (%5.6) altında ise; işletmecilerin en fazla istenilen kalitede hammadde bulamamaktan ve hammadde fiyatlarının yüksek olmasından şikayet etmekte oldukları belirlenmiştir.

3.2.2. Üretimde Yaşanan Sorunlar

İşletmelerin üretimde yaşadıkları en önemli sorun olarak talep yetersizliği (%22.2) gelmektedir. Bu sorunu; yerli hammadde yetersizliği (%15.6), kalifiye eleman eksikliği ve işçi sorunları (%15.6), finansman yetersizliği (%11.1), yüksek enerji maliyeti (%11.1), yasa ve yönetmeliklerdeki eksiklikler (%11.1), ithal hammadde temininde zorluklar (%6.7) ve üretim planlamasında oluşan eksiklikler (%2.2) takip etmektedir.

Diğer sorunlar (%2.2) seçeneğinde ise; vergi ve sigorta primlerinin yüksek olmasını sorun olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

3.2.3. Pazar Bulma Konusunda Yaşanan Sorunlar

İşletmelerin 2 (%15.4)'si pazar bulma konusunda sorun yaşadıklarını ifade etmektedirler. İşletmelerin geri kalanı (%84.6) pazar bulma konusunda sorunları olmadığını vurgulamışlardır.

İşletmelerin belirtmiş oldukları pazar bulma konusundaki sorunlar; laminat parkenin masif parke pazarını daraltması; laminat parkenin gerek fiyatının düşük olması, gerekse uygulamadaki kolaylığı ve zaman bakımından sağladığı birtakım avantajlar nedeni ile daha fazla sayıda müşteri tarafından tercih edilmesi; yüksek laminat parke talebinin ahşap parke talebini düşürmesi; ithal ürünler ile rekabet edememe ve ithal malların daha uygun

koşullarda bulunması; ödeme seçeneklerinin uygun olmaması; tanıtım eksikliği ve reklam yetersizliği nedeniyle tüketicinin ahşaba olan talebinin olumsuz yönde etkilenmesi; ahşap konusundaki bilgi eksikliğinin olması, şeklinde sıralanmıştır.

3.2.4. Finansal Sorunlar

İşletmeler en önemli finansal sorun olarak alacak tahsili gecikmelerinde (%25.0) yaşanan sorunları görmektedirler. Satışların düşük olmasından (%22.2) kaynaklanan nakit girişi, satışlar sonrası maliyet değişiklikleri (%16.7), kredi faiz oranlarının yüksek olması (%13.8), öz kaynak yetersizliği (%11.1) ve piyasa istikrarsızlığı öne çıkan finansal sorunlar olarak belirtilmektedir. Diğer seçeneğinde (%5.6) ise; işletmelerden bir kısmı ihalelerdeki teminat faiz oranları ile teminat mektubu komisyonlarının, bir kısmı da vergi ve primlerin, işçi maliyetinin yüksek olmasını en önemli finansal sorun olarak görmektedirler.

3.2.5. Üretimde Kullanılan Makineler İle İlgili Sorunlar

Makineler ile ilgili sorunlar; yedek parça temininde zorluk yaşanması, teknik eleman eksikliğinin olması, makinelerin eski olmasından kaynaklanan; maliyetlerin yükselmesi, randıman düşüklüğü, sık arızalanma olarak belirlenmiştir.

3.3. İşletmelerin Gelecekteki Hedefleri

İşletmeler yakın gelecekte izlemeyi düşündüğü işletme politikaları olarak; mevcut durumu koruyacaklarını (%19.1), mevcut Pazar payını artıracaklarını (%17.0), ürün çeşitlendirmeye gideceklerini(%14.9), yeni yurt dışı pazarlara gireceklerini (%12.8), kapasitelerini genişleteceklerini (%12.8), yeni teknolojiye geçeceklerini (%12.8) ve yeni yurt içi pazarlara gireceklerini (%10.6) belirtmişlerdir.

İşletmelerin %53.8'i Ar-Ge bölümüne ihtiyaçlarının olmaması (%62.5) ve maddi imkansızlıkları (%37.5) neden olarak göstererek Ar-Ge bölümü kurmayı düşünmediklerini ifade etmişlerdir.

İşletmelerin %61.5'i ISO 9001 veya başka bir kalite güvence belgesi almayı düşündüklerini, %38.5'i ise talep yetersizliği, ihtiyaç duyulmama, finansman yetersizliği gibi nedenlerden dolayı herhangi bir kalite güvence sistemi belgesi almayı düşünmediklerini belirtmişlerdir.

4. Araştırmanın Güvenilirliği ve İstatistiksel Değerlendirme

Çalışmada çıkarımsal istatistik bazında verilere öncelikle güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirlik analizi sonucunda verilerin genel güvenilirlik değeri (Cronbach Alpha Katsayısı) 0.799 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç dikkate alındığında, ölçeğin güvenilir olduğu görülmektedir. Zira alfanın 0.40'dan küçük olması ölçeğin güvenilir olmadığını, 0.40-0.60 arası düşük güvenilirlikte olduğunu, 0.60-0.80 arası güvenilir olduğunu, 0.80-1.0 arası ise yüksek güvenilirliğe karşılık geldiğini göstermektedir (Özdamar, 2002).

Düzce ilindeki parke işletmelerinde çalışan sayısına göre %95 güven düzeyinde; işletme büyüklüğü ile işletmenin sahip olduğu kapalı üretim alanı arasında ($r=0.645$) ve açık alan arasında ($r=0.620$) anlamlı bir ilişki vardır. Bu ilişkiler işletme büyüklüğünün belirlenmesinde bu faktörlerin de önemli bir gösterge olarak kullanılabileceğini göstermektedir.

İşletme büyüklüğü ile orman endüstri mühendisi ($r=0.665$) bulundurma düzeyleri arasında %95 güven düzeyinde, meslek lisesi mezunu ($r=0.716$) bulundurma düzeyleri arasında ise %99 güven düzeyinde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Bu durum, işletme büyüklüğünün artması ile teknik eleman bulundurma düzeyinin olumlu yönde gelişmekte olduğunu göstermektedir.

İşletme büyüklüğü arttıkça hammadde temininde OGM dışındaki kaynaklar kullanılmaktadır. İşletme büyüklüğü ile yurtdışından hammadde temini arasında %95 güven düzeyinde ($r=0.575$) pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

İşletme büyüklüğü ile yerli teknoloji arasında ($r=-0.686$) %99 güven düzeyinde negatif yönde ve ithal teknoloji arasında ($r=0.573$) %95 güven düzeyinde pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu belirlenmiştir. İşletme büyüklüğü arttıkça ithal teknoloji kullanımı artmakta, yerli teknoloji kullanımı ise azalmaktadır. Üretimde kullanılan teknolojinin yerli ve ithal olması işletme büyüklüğüne göre değişmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Düzce ilindeki parke işletmelerinin kuruluş yılları incelendiğinde işletmelerin %39'unun 1970-1979 yılları arasında ve %31'inin 1990-1999 yılları arasında kuruldukları görülmektedir. İşletmeler hukuki yapı bakımından daha çok Limited Şirket (%54) yapısında kurulu bulunmaktadır. İşletmelerin sahip oldukları ortalama açık alan 9100 m^2 'dir. İşletmelerin ortalama 5315 m^2 'lik kapalı alanda üretimlerini gerçekleştirdiği belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan işletmelerin büyük bir çoğunluğunda (%92.3) orman endüstri mühendisinin çalışmadığı görülmektedir. İşletmelerin tamamında meslek yüksek okulu mezunu, %84.6'sında ise meslek lisesi mezunu bulunmadığı belirlenmiştir. Düzce'de mesleki alanda eğitim ve öğretim veren çeşitli seviyelerde okullar bulunmaktadır. Bunlar arasında Orman Fakültesinde Orman Endüstri Mühendisliği ve Orman Mühendisliği Bölümü, Teknik Eğitim Fakültesinde Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Bölümü, Düzce Meslek Yüksekokulu'nda Mobilya ve Dekorasyon Bölümü, Düzce Endüstri Meslek Lisesinde Mobilya ve Dekorasyon Bölümleri yer almaktadır. Teknik konularda ilgili okulların mesleki alanda kendini geliştirmiş elemanlarından destek alınabileceği gibi ortak projeler ile de üniversite-sanayi işbirliğinin kurulması sağlanacaktır. Öğrencilere staj imkanları yaratılarak çeşitli kademelere mezun olma durumunda gerekli kadrolar oluşturulabilir. Bu nedenle sektörle ilgili eğitim almış teknik elemanların istihdam sayısı artırılarak daha fazla iş imkanı sağlanmalıdır.

İşletmelerin tamamı tam kapasite ile çalışmamaktadır. Talep yetersizliği ve piyasa koşulları tam kapasite ile çalışmama nedenleri olarak gösterilmektedir.

Orman Endüstrisi, yani orman ürünleri sanayisinin üretim, istihdam, ithalat, ihracattaki payı vb. parametreler göz önüne alındığında diğer endüstriler içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu endüstrideki firmalar hammaddelerini oluşturan kaynakların büyük kısmını Orman İşletmelerinden tedarik etmektedirler. Bu nedenle Orman İşletmeleri ile Orman Endüstrisi sıkı bir ilişki içindedirler (Gültekin vd., 2009).

İşletmelerin %50'si OGM, %23'ü yurtdışı, %18'i tüccar ve %9'u köylü aracılığıyla hammadde temin ettiklerini, odun hammaddesi temininde kış aylarında (Aralık-Ocak-Şubat) arz sıkıntısı yaşadıklarını belirtmişlerdir. İşletmelerin hammadde temin ettikleri ülkeler arasında Kamerun, Finlandiya, Bulgaristan, İsviçre, Romanya, Rusya, Ukrayna, Afrika, Endonezya, Gürcistan gelmektedir. İşletmeler hammadde temini sırasında ödeme koşullarının uygunluğuna ve fiyatın düşük olmasına önem verdiklerini ifade etmişlerdir.

Doğrudan fabrikadan, satış şubeleri ve arazi pazarlama kuruluşları işletmelerin başvurdukları pazarlama yöntemleridir. Bunlar arasında işletmeler tarafından en fazla tercih edilen pazarlama yöntemi ise doğrudan fabrikadan (%62) pazarlamadır.

İşletmelerin büyük çoğunluğunun (%54) ihracat yaptığı görülmektedir. İşletmelerin ihracat yaptıkları ülkeler arasında; Almanya, İsviçre, Hırvatistan, İtalya, Kazakistan, Yunanistan, İngiltere, İsrail, Ukrayna, Rusya ve Bulgaristan yer almaktadır.

İşletmelerin %92'si hammadde temini sırasında sorunla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. En çok karşılaşılan sorunlar arasında istenilen kalitede hammadde bulunamaması (%28) ve Orman Bölge Müdürlüklerinin ihaleyi geç yapması (%25) gelmektedir.

İşletmelerin üretimde yaşadıkları en önemli sorun olarak talep yetersizliği (%22) gelmektedir. Talep yetersizliğinin nedenleri olarak ahşapla ilgili bilgi eksikliği ve yanlış bilgiler, bilinçsiz üretimler sonucu ortaya çıkan tanıtım yanlışlığı, ödeme seçenekleri, reklam ve piyasa istikrarsızlığı ön plana çıkmaktadır.

Parke işletmelerinin hem kalite hem de teknolojiye önem veren yatırımlarla kendilerini yenilemeleri gerekmektedir. Farklı özelliklerdeki teknolojilerin kullanımından kaynaklanan sorunların giderilmesi için çözümler üretilerek, arıza, bakım gibi durumlarda ortaya çıkabilecek üretim kayıpları en aza indirilmelidir. İşletmelerin pazarda rekabet edebilmesi ve sürekliliğini devam ettirebilmeleri için makine, personel gibi üretim elemanlarının en verimli şekilde kullanılabilmesi için Toplam Verimli Bakım (TVB) gibi sistemlere gereksinimi bulunmaktadır.

Teknoloji bakımından, CNC kontrollü tezgahlar ile kurutma, buharlama ve emprenye tesislerine yatırım yapılmalıdır. Sektörün Ar-Ge çalışmalarına yönelmesi, yeni teknolojilerin kullanılması, işletmelerin atölye ölçekli üretimden fabrika ölçekli üretime geçmeleri vb. tedbirler bu potansiyelin en etkin biçimde kullanılmasını sağlayabilir. Ayrıca, meslek içi eğitime önem verilmesi, çalışan mühendis ve konusunda yetişmiş teknik eleman sayısının artması, sertifikalı ürün kullanımının yaygınlaşması ve çevre konularına önem verilmesi sektörün rekabet gücünü artıracaktır (DPT, 2007).

Kaynaklar

- Aytin, A 2006. Düzce İli Orman Ürünleri Endüstrisinin Mevcut Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Aytin A, Sevim Korkut D 2007. Düzce Orman Ürünleri Sanayisi'nin Sorunları ve Çözüm Önerileri, Düzce Üniversitesi, Ormancılık Dergisi, 3(1), Haziran 2007, 1-17, ISSN: 1306-2182
- Çolakoğlu, MH 2004. Türkiye'de Kereste ve Parke Endüstrisinin Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- DPT, 2007. Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013), Ağaç Ürünleri ve Mobilya Sanayi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, ISBN 978-975-19 -4139-8.
<http://ekutup.dpt.gov.tr/>
- Gültekin Y.S, Kayacan B, Ok K 2009. Düzce İli Orman Endüstrisinin Odun Hammaddesi Talebi Üzerine Araştırmalar, Düzce Üniversitesi, Ormancılık Dergisi, 5(2), 75-99.
- Güngör NM, Kurtoğlu A 2009. 21. Yüzyılın Başında Türkiye Masif Parke Endüstrisinin Durumu, Bartın Orman Fakültesi Dergisi, I.Ulusal Batı Karadeniz Ormancılık Kongresi Bildiriler Kitabı, 2009, Özel Sayı, ISSN: 1302-0943, Cilt I, 82-90.
- Güngör NM, Kurtoğlu A, Korkut S 2009. Solid Wood Flooring and Multilayered Parquet Industries in Turkey, Scientific Research and Essays (SRE), 4(11): 1243-1247, ISSN 1992-2248.
- Güngör NM, 2008. Türkiye'de Ahşap Kökenli Parke Endüstrisinin Teknolojik Yapısı, Fire-Verimlilik ve Kalite Açısından Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, İ.Ü.Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, s.103.

- Kantay, R 1998. Cumhuriyetimizin 75. Yılında Türkiye Parke Endüstrisi'nin Durumu ve Sorunları, Cumhuriyetimizin 75. Yılında Ormancılığımız Sempozyumu, Bildiri Kitabı, 503-512, 21-23 Ekim 1998
- Kurtoğlu A, Koç KH, Erdinler ES, Sofuoğlu SD 2009. Türkiye Orman Ürünleri Endüstrisinin Yapısal ve Eğitsel Sorunları, II. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi 19-21 Şubat 2009, SDÜ, Isparta
- Özdamar, K 2002. Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi-1, Eskişehir, 975-6787-00-7, 975-6787-01-5.
- Tüsiad, 2008. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, Türkiye Sanayine Sektörel Bakış, Mayıs 2008, Yayın No. TÜSİAD-T/2008-05/466.